

РОЗДІЛ 9

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657.1.011.56

Бондаренко О. В.

Національний лісотехнічний університет України

ПРОЕКТУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, АУДИТУ

Визначено особливості проектування інформаційних систем обліку, аналізу, аудиту. Охарактеризовано основні етапи, та проаналізовано стадії створення автоматизованих інформаційних обліково-аналітичних систем. Розглянуто позитивні та негативні фактори впровадження інформаційних систем обліку, аудиту, аналізу. Виявлено прямі й непрямі чинники економічної ефективності впровадження комп'ютерної системи бухгалтерського обліку.

Ключові слова: автоматизація, інформаційні системи, програмне забезпечення, облік, проектування, ефективність впровадження, етапи, стадії.

Постановка проблеми. Будь-який бізнес-проект створюється на базі розуміння його ефективності з точки зору затребуваності та прибутковості. Як правило, переваги інформаційних технологій у керівного складу підприємств не викликають сумнівів. Окупність ІТ-рішень визнає більшість представників топ-менеджменту компаній, однак єдиної формули підрахунку ефективності впровадження інформаційних систем обліку, аналізу, аудиту на даний момент не існує.

Як не парадоксально це звучить, але для багатьох керівників компаній повернення інвестицій в інформаційні технології не є найголовнішим критерієм для прийняття рішення про реалізацію проектів. Оцінюють частіше ефективність систем з точки зору підвищення продуктивності праці. Однак у міжнародній практиці склалося кілька різних методологічних підходів до проектування та оцінки ефективності від експлуатації інформаційних систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами проектування, розробки, моделювання та впровадження автоматизованих (комп'ютеризованих) систем бухгалтерського обліку займалися А.М. Береза, С.В. Іхваненков, Б.С. Одінецов, О.М. Островський, В.Ф. Палій, В.І. Подольський, Т.А. Писаревська, О.М. Романов, В.С. Рожнов, В.Ф. Ситник, Я.В. Соколов, Д.В. Чистов, Є.Л. Шуремов та ін.

Проблемами ефективності використання інформаційних систем суб'єктів господарювання займалися Д. Нортон, Р. Каштан, В.Є. Козаченко, О.Г. Мурадян, К.Г. Скрипкін та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак на сьогодні залишаються невирішеними питання з визначення ефективності впровадження комп'ютерних систем обліку, аудиту, аналізу, встановлення їх складових, які впливають на економію ресурсів підприємства; з виявлення та створення адекватної моделі інтеграції всієї системи, яка б не призводила до перевантаження модулів комп'ютеризованої системи управління підприємством аналітичними функціями.

Метою статті є висвітлення проблемних питань дослідження проектування інформаційних систем обліку, аналізу, аудиту та ефективності їх впровадження. Цільова спрямованість даної роботи обумовлена постановкою та розв'язанням таких задач теоретичного та прикладного характеру:

– визначення особливостей проектування інформаційних систем в обліку, аналізі та аудиту;

– характеристика основних етапів та стадій створення автоматизованих інформаційних обліково-аналітичних систем;

– визначення позитивних та негативних факторів впровадження інформаційних обліково-аналітичних систем підприємства;

– виявлення прямих й непрямих чинників економічного ефекту впровадження комп'ютерних систем бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту.

Отже, актуальність наведених позицій, недостатність комплексних досліджень у сфері дослідження проектування інформаційних систем обліку, аналізу, аудиту та ефективності їх впровадження обумовлюють вибір теми статті. Саме тому проблеми дослідження проектування інформаційних систем обліку, аналізу, аудиту та ефективності їх впровадження потребують дослідження науковців і практиків.

Виклад основного матеріалу. Процес створення автоматизованих інформаційних систем (далі – АІС) обліку, аналізу, аудиту – це сукупність робіт, що починаються формуванням вхідних вимог до цієї системи, а закінчуються введенням її в дію. Такий процес передбачає або способи індивідуального розроблення проектної документації, або способи індустріального розроблення із застосуванням засобів автоматизованого проектування. Сучасні засоби автоматизованого проектування поділяються на два типи: такі, що базуються на методах типового проектування, і такі, що базуються на методах модельного проектування [1, с. 17].

У свою чергу, типове проектування передбачає застосування типових проектних рішень (ТПР), пакетів прикладних програм (ППП) або орієнтоване на об'єкт проектування в цілому. ТПР і ППП будуються за компонентами, а об'єктний підхід охоплює всю систему, тобто АІС обліково-аналітичного забезпечення. При типовому проектуванні постає потреба пристосовувати («прив'язувати») ТПР або ППП до конкретного об'єкта управління. Такий спосіб організації АІС дає змогу створювати уніфіковані елементи АІС і мінімізувати витрати на них. При створенні комп'ютерних інформаційних систем обліку, аналізу та аудиту, як правило, використовуються методи типового проектування.

Метою створення АІС обліку, аналізу та аудиту є вдосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення на конкретному економічному

об'єкті завдяки застосуванню засобів обчислювальної техніки [2, с. 64].

Організації, причетні до створення комп'ютерних інформаційних систем обліку, аналізу, аудиту, за своїми юридичними повноваженнями поділяються на дві категорії: замовники і виконавці. Замовником може бути кожна господарська організація,

що потребує розроблення і впровадження АІС. Виконавцями, як правило, є спеціалізовані проектні організації (науково-дослідні та проектні інститути, проектні бюро і т. ін.), пов'язані із замовником договірними зобов'язаннями.

Отже, проектування АІС обліку, аналізу та аудиту – тривалий, трудомісткий і динамічний про-

Таблиця 1

Характеристика стадій створення АІС обліку, аналізу, аудиту

Стадія	Виконувані роботи	Можливості
Формування вимог до АІС обліку, аудиту, аналізу	Стадія 1 – формування вимог до АІС обліку – має три етапи. Починається вона з вивчення організаційної структури об'єкта, його функцій та зв'язків з іншими організаціями, загальної схеми інформаційних потоків і процедур їх оброблення, існуючих алгоритмів прийняття рішень. Мета цього етапу – побудувати модель досліджуваного об'єкта. На підставі аналізу побудованої моделі вивчаються можливі шляхи перебудови управління підслідної організації та формулюються вимоги (2-й етап), які має задовольняти проектована автоматизована інформаційна система. Результати цієї роботи відображаються в тактико-технічному завданні на розроблення автоматизованої інформаційної системи обліку або в звіті про виконану роботу та замовлення на розроблення АІС (3-й етап).	Обстеження потоків облікової інформації об'єкта автоматизації потрібне для того, щоб правильно спроектувати АІС обліку як складову інформаційної системи об'єкта, узявши до уваги існуючу практику розв'язування облікових задач, накреслили перспективи вдосконалення їхнього інформаційного забезпечення та технологію розв'язування у нових умовах. Під час обстеження вивчаються та аналізуються якісні й кількісні параметри і потоки облікової інформації. Для цього існують стандартні прийоми обстеження та аналізу існуючих систем. Розроблено численні методи та методики для дослідження інформаційних потоків об'єктів та аналізу результатів, які передбачають застосування й економіко-математичних методів та обчислювальної техніки. Поряд із суцільним обстеженням всіх структурних одиниць об'єкта застосовуються й вибіркові методи. Крім того, для обстеження алгоритмів оброблення облікових даних доцільно використовувати статистичні прийоми розроблення моделей. Аналіз (декомпозиція) результатів обстеження доповнюється їх синтезом, побудовою синтетичних моделей об'єкта автоматизації, його інформаційної системи, інформаційних зв'язків і т. д. Це дає змогу одержати відображення найістотніших властивостей, притаманних об'єкту автоматизації, глибоко усвідомити склад задач, розв'язування яких необхідно автоматизувати у взаємозв'язку, а також технологічні особливості цих задач. Водночас обстеження забезпечує виявлення вад у практиці виконання облікових робіт. Такі вадки можна усунути при впровадженні комп'ютерної АІС обліку, аналізу, аудиту.
Розроблення концепції АІС обліку, аудиту, аналізу	Стадія 2 – розроблення концепції АІС обліку – потрібна для підтвердження доцільності та ефективності створення комп'ютерної ІС. Вона складається з чотирьох етапів: вивчення об'єкта; проведення необхідних науково-дослідних робіт; розроблення варіантів концепції АІС, які задовольняють вимоги користувачів; оформлення звіту про виконану роботу.	Базується стадія на матеріалах обстеження об'єкта
Ескізний проект	У межах ескізного проекту – стадія створення АІС обліку, яка має два етапи: розробляються попередні рішення за обраним варіантом АІС, окремими її компонентами та видами забезпечення.	
Технічне завдання	На стадії створення комп'ютерної ІС обліку складається один із найважливіших проектних документів – технічне завдання (ТЗ). Це головний початковий документ, згідно з яким розробляється конкретна комп'ютерна ІС обліку, і відбувається її приймання до експлуатації. Документ може складатися на систему в цілому або на її частину.	Технічне завдання на створення системи містить перелік основних положень комп'ютерної ІС, включаючи її мету, склад автоматизованих задач, вимоги до АІС в цілому, до видів її забезпечення і т. ін. У ТЗ зазначається, на основі чого створюється автоматизована інформаційна система, подаються відомості про черговість її проектування та впровадження, наводяться інші параметри, включаючи розрахунок ефективності системи та її очікуваний науково-технічний рівень.
Технічний проект	Стадія 5 – технічний проект – поділяється на чотири етапи: розроблення проектних рішень щодо автоматизованої інформаційної системи обліку та її частин; розроблення документації на АІС та її частини; розроблення та оформлення документації на поставлення виробів для комплектації АІС або технічних вимог на їх розробку; розроблення завдань на проектування в суміжних частинах проекту об'єкта автоматизації. Здійснюється ця стадія згідно із затвердженим технічним завданням.	У межах технічного проекту виконується проектування процесу розв'язування окремих облікових задач або їх комплексів, що є складовими елементами функціональної структури АІС-обліку. Розв'язувані задачі характеризуються багатьма факторами, серед яких можна виокремити: необхідність автоматизації певних функцій; методи алгоритмізації задач; особливості постановки та опису задач у формалізованому вигляді; склад і можливості використання інформаційного і програмно-математичного забезпечення тощо. Проектна документація на облікову задачу або їх комплекс складається згідно з керівними методичними матеріалами і державними стандартами.
Робоча документація	Стадія 6 – робоча документація – має два етапи: розроблення завдань на проектування в суміжних частинах проекту та розроблення або адаптація програм.	Проектується згідно із затвердженим технічним проектом. Крім того, на цій стадії деталізуються рішення технічного проекту за участю організації-замовника, та розробляється експлуатаційна документація з інформаційного забезпечення (класифікатори, форми документів тощо), робоча документація на технічне та програмне забезпечення (керівництво користувача, інструкція щодо ведення бази даних і т. ін.), розробляються або адаптуються пакети прикладних програм до розв'язуваних у межах АІС-обліку функціональних задач, готуються документи з організаційного та методичного забезпечення АІС.

Уведення в дію	Стадія процесу створення АІС «уведення в дію» складається з восьми етапів: комплектація АІС; будівельно-монтажні роботи; пусконаладжувальні роботи; попередні випробування; експериментальна експлуатація; виконання дослідів з приймання; підготовка персоналу; підготовка об'єкта автоматизації до введення АІС в дію. Це процес поступового переходу від існуючої системи організації бухгалтерського обліку до його автоматизації. Він проводиться замовником за участю виконавців. Уведення в дію здійснюється поетапно, починаючи зі стадії технічного проектування. На цій стадії відбувається дослідна експлуатація окремих облікових задач, приймаються комплекси задач до промислової експлуатації і т. ін.	Дослідній експлуатації передують попередні випробування, що здійснюються в усіх режимах робіт з розв'язування функціональних задач і окремих компонентів автоматизованої інформаційної системи. Метою попередніх випробувань є визначення готовності програмного забезпечення, наявності та повноти технологічних інструкцій, їх організувати замовник, а провадить виконавець за участю незацікавлених представників.
Супроводження АІС	Стадія 8 – супроводження АІС – має два етапи: виконання робіт згідно з гарантійними зобов'язаннями; післягарантійне обслуговування.	Передбачає усунення вад, виявлених під час експлуатації АІС протягом установлених гарантійних термінів, внесення необхідних змін до документації, а також аналіз функціонування автоматизованої інформаційної системи та забезпечення її сталого функціонування.

цес, в якому на різних етапах беруть участь фахівці різних напрямків і кваліфікації. Одним із головних завдань управління розробленням є чіткий поділ і координація робіт за групами фахівців у часі для успішного закінчення проектних робіт у директивне встановлені терміни.

Процес створення комп'ютерної інформаційної системи обліку, аналізу, аудиту являє собою сукупність упорядкованих у часі, взаємопов'язаних, об'єднаних у стадії та етапи робіт, виконати які необхідно і достатньо для створення АІС.

Під стадією створення АІС обліково-аналітичного забезпечення розуміють одну з частин процесу створення АІС, яка встановлена нормативними документами і закінчується випуском документації на АІС, що містить опис повної моделі АІС на заданому для цієї стадії рівні, або прийманням АІС до промислової експлуатації [4, с. 41].

Стадії створення:

1. Формування вимог до АІС: вивчення організаційної структури об'єкта, формування вимог до АІС; складання техніко-тактичного завдання на розроблення АІСА.

2. Розроблення концепції АІС: вивчення об'єкта; проведення науково-дослідних робіт; розроблення варіантів концепції АІС; складання звіту про виконану роботу.

3. Технічне завдання: складання технічного завдання на АІС.

4. Ескізний проект: вибір попередніх рішень за отриманим варіантом по АІС загалом; вибір попередніх рішень по окремих компонентах АІС.

5. Технічний проект: розроблення проектних рішень по АІС; розроблення технічної документації на АІС; формування технічних вимог до АІС; розроблення завдань для суміжників.

6. Робоча документація: адаптація програмного забезпечення; розроблення технологічних і посадових інструкцій.

7. Уведення в дію: підготовка персоналу; попередні випробування АІС; дослідна експлуатація АІС; промислова експлуатація АІС.

8. Супроводження АІС: виконання гарантійних зобов'язань; післягарантійне обслуговування.

Проекти створення комп'ютерних інформаційних систем обліку, аналізу, аудиту на кожній стадії розробляються поетапно з огляду на складність цього процесу і специфіку функцій різних його частин.

Етап створення АІС обліку – це частина стадії створення, виокремлена згідно з розумінням єдності характеру робіт і завершального результату або спеціалізації виконавців.

Виділення окремих стадій та визначення змісту етапів і робіт на кожній стадії має суттєве значення для чіткішого планування, оперативного контролю та керування діяльністю колективу творців АІС. Згідно з державним стандартом, вирізняють вісім стадій створення АІС обліку, аналізу, аудиту [5, с. 27]. Характеристика стадій створення АІС представлена в таблиці 1.

Отже, життєвий цикл автоматизованої інформаційної системи обліку – це сукупність взаємопов'язаних процесів створення та послідовної зміни АІС від формування вхідних вимог до закінчення експлуатації.

Оцінка ефективності інформаційних систем – це співставлення результатів використання інформаційної системи з витратами на її впровадження й експлуатацію. Порівнянність витрат і результатів припускає їх вираження в грошовій формі [1, с. 7–8].

Таким чином, до переваг, які отримує підприємство від впровадження облікових систем, можна віднести: економію оборотних засобів; зниження виробничого браку; скорочення витрат на адміністративно-управлінський апарат; зростання ефективності виробничих потужностей; зниження транспортних витрат; зниження страхових запасів на складах; зменшення витрат часу на здійснення господарських операцій [6, с. 24].

До негативних факторів, що роблять використання інформаційних систем бухгалтерського обліку нерациональним, слід віднести: використання багаторівневої технології проектування, кожна стадія якої виконується спеціалістами різної спеціальності та кваліфікації; тривале проектування систем та планова довготривала експлуатація з мінімальними змінами; домінування не комп'ютеризованих функцій інформаційних систем через технічну неможливість або економічну неефективність комп'ютеризації функцій управління, що не забезпечують прямого доступу працівників до інформації; надмірно централізована обробка інформації; роздільне функціонування систем інформаційного забезпечення в галузях виробничої, маркетингової, організаційної, фінансової, кадрової, бухгалтерської діяльності підприємства [3, с. 54].

Отже, позитивний результат впровадження інформаційної системи на підприємстві, яким може бути: впорядкування бухгалтерського обліку; збільшення кількості інформації, що надходить з даних бухгалтерського обліку;

зниження кількості бухгалтерських помилок; підвищення оперативності обліку.

Доцільно виділити наступні прямі й непрямі чинники економічного ефекту впровадження комп'ютерної системи бухгалтерського обліку:

– прямі: зменшення трудомісткості процесу обліку (виключення дублюючого введення інформації; формування єдиної бази даних); зменшення чисельності облікового персоналу;

– непрямі: вірогідність інформації; доступ до даних у режимі реального часу; оперативний контроль; скорочення витрат робочого часу, пов'язаного з документообігом (підвищення продуктивності праці: ефективне використання робочого часу й виконання більшого обсягу робіт); контроль інформації; підвищення рівня професійної підготовки персоналу.

Високоєфективні інформаційні бухгалтерські системи поза залежністю від їхнього масштабу, програмно-апаратної платформи та вартості повинні забезпечувати якісне ведення обліку, бути надійними і зручними в експлуатації.

У функціональному аспекті інформаційні бухгалтерські системи повинні, принаймні, безпомилково робити арифметичні розрахунки; забезпечувати підготовку, заповнення, перевірку і роздрукування первинних і звітних документів довільної форми; здійснювати безпомилкове перенесення даних з однієї друкованої форми в іншу; робити нагромадження підсумків і числення відсотків довільного ступеня складності; забезпечувати звертання до даних і звітів за минулі періоди (вести архів).

Для того щоб забезпечити зазначені можливості, інформаційна система повинна мати єдину базу даних по поточному стану бухгалтерського обліку на підприємстві й архівних матеріалах, будь-які відомості з яких можуть бути легко отримані по запиті користувача. У залежності від особливостей обліку на підприємстві бази даних можуть мати різну структуру, але в обов'язковому порядку повинні відповідати структурі прийнятого плану рахунків, що задає основні параметри настроювання системи на конкретну облікову діяльність. Модулі системи, що забезпечують проведення розрахунків, підсумовування підсумків і нарахування відсотків, повинні використовувати актуальні розрахункові нормативи.

Надійність інформаційної системи в комп'ютерному плані означає захищеність її від випадкових збоїв і в деяких випадках – від навмисного псування даних. Як відомо, сучасні персональні комп'ютери є досить відкритими, тому не можна вірогідно гарантувати захист чисто на фізичному рівні. Важливо, щоб після збою зруйновану базу даних можна було легко відновити, а роботу системи відновити в найкоротший термін. Ефективні інформаційні бухгалтерські системи відповідають цим вимогам.

Не менш важливо при виборі програмного забезпечення, щоб фірма – розроблювач бухгалтерської, аналітичної чи аудиторської програми мала значний досвід роботи та солідну репутацію. При виборі системи варто враховувати ту обставину, що надалі до продавця прийдеться неодноразово звертатися і за порадою або консультацією, і за заміною застарілої версії на більш сучасну.

При автоматизації варто вибрати необхідну інформаційну систему обліку, аналізу, аудиту, виходячи із задач і наявних ресурсів. При використанні АІС-обліку важливо не просто перевести всю паперову роботу на комп'ютер, а й поліпшити контроль над фінансово-господарською діяльністю підприємства, що, у свою чергу, збільшить ефективність управління підприємством.

Висновки і пропозиції. Отже, на основі проведеного дослідження щодо проблемних питань проектування інформаційних систем обліку, аналізу, аудиту та ефективності їх впровадження варто зробити наступні узагальнення теоретично-прикладного характеру та висновки: визначено особливості проектування інформаційних систем обліку, аналізу, аудиту. Проектування АІС-обліку, аналізу та аудиту – тривалий, трудомісткий і динамічний процес, в якому на різних етапах беруть участь фахівці різних напрямків і кваліфікації. Одним із головних завдань управління розробкою інформаційних систем обліку, аналізу, аудиту є чіткий поділ і координація робіт за групами фахівців у часі для успішного закінчення проектних робіт у директивно встановлені терміни. Охарактеризовано основні етапи та проаналізовано стадії створення автоматизованих інформаційних обліково-аналітичних систем. Життєвий цикл автоматизованої інформаційної системи обліку – це сукупність взаємопов'язаних процесів створення та послідовної зміни АІС від формування вхідних вимог до закінчення експлуатації. Розглянуто позитивні та негативні фактори впровадження інформаційних систем обліку, аудиту, аналізу. Зокрема, позитивний результат впровадження інформаційної системи на підприємстві, яким може бути: впорядкування бухгалтерського обліку; збільшення кількості інформації, що надходить з даних бухгалтерського обліку; зниження кількості бухгалтерських помилок; підвищення оперативності обліку. Виявлено прямі й непрямі чинники економічного ефекту впровадження комп'ютерної системи бухгалтерського обліку, що дало змогу стверджувати, що високоєфективні інформаційні бухгалтерські системи поза залежністю від їхнього масштабу, програмно-апаратної платформи та вартості повинні забезпечувати якісне ведення обліку, бути надійними та зручними в експлуатації.

Список літератури:

1. Береза А.М. Основи створення інформаційних систем: навч. посіб. / А.М. Береза. – К.: КНЕУ, 2001. – 214 с.
2. Бондаренко О.В. Вимоги до програмного забезпечення обліку, аналізу та аудиту / О.В. Бондаренко // Зовнішні та внутрішні фактори впливу на економічну систему країни: зб. мат. Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 30–31 січня 2015 р.): у 2-х ч. Ч. 2. – К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2015. – С. 63–66.
3. Івахненко С.В. Сучасні інформаційні технології управління підприємством та бухгалтерія: проблеми і виклики / С.В. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 4. – 54 с.
4. Писаревська Т.А. Інформаційні системи обліку та аудиту / Т.А. Писаревська. – К.: КНЕУ, 2004. – 369 с.
5. Ситник В.Ф. Основи інформаційних систем: навч. посіб. / В.Ф. Ситник – К.: КНЕУ, 2001. – 420 с.
6. Скрипкин К.Г. Экономическая эффективность информационных систем / К.Г. Скрипкин. – М.: ДМК Пресс, 2002. – 256 с.
7. Bondarenko O.V. Information technology intellectualization accounting and analytical systems // Socio-economic aspects of economics and management: Collection of scientific articles. Vol. 2 – Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America, 2015. – 120–122 p.

Бондаренко О. В.

Национальный лесотехнический университет Украины

ПРОЕКТИРОВАНИЕ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВНЕДРЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ УЧЕТА, АНАЛИЗА, АУДИТА

Резюме

Определены особенности проектирования информационных систем учета, анализа, аудита. Охарактеризованы основные этапы, и проанализированы стадии создания автоматизированных информационных учетно-аналитических систем. Рассмотрены положительные и отрицательные факторы внедрения информационных систем учета, аудита, анализа. Выявлены прямые и косвенные факторы экономической эффективности внедрения компьютерной системы бухгалтерского учета.

Ключевые слова: автоматизация, информационные системы, программное обеспечение, учет, проектирование, эффективность внедрения, этапы, стадии.

Bondarenko O. V.

National Forestry University of Ukraine

DESIGN AND EFFECTIVENESS OF IMPLEMENTATION OF THE INFORMATION SYSTEMS OF ACCOUNTING, ANALYSIS, AUDIT

Summary

The features of designing of information systems of accounting, analysis, audit. Outline the main stages and analyzed the stage of creation of an account automated information-analytical systems. Examines the positive and negative factors on implementation of information systems of accounting, audit, analysis. The identified direct and indirect economic effects of the introduction of computer accounting system.

Keywords: automation, information systems, software, accounting, design, efficiency of implementation, stages, stage.

УДК 657.6

Бурдьо І. М.

Львівський інститут банківської справи

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено теоретичні підходи до проведення аудиту будівельних підприємств. Описано основні етапи аудиту із врахуванням особливостей діяльності організацій. Розглянуто питання оцінки аудиторами ризиків, пов'язаних із здійсненням проекту з будівництва житлового будинку.

Ключові слова: етапи аудиту, доходи, витрати, ризики, акції, дивіденди.

Постановка проблеми. Будівництво належить до галузей матеріального виробництва, що динамічно розвивається в останні роки. Особливості організації діяльності будівельних підприємств істотно впливають на порядок ведення бухгалтерського обліку в будівництві, а побудова системи управління витратами – проблема багатьох будівельних організацій, особливо з огляду на можливі ризики, з якими вони стикаються у своїй діяльності. При цьому прозора діяльність будівельних організацій є необхідною умовою залучення суб'єктів, котрі фінансують капітальне будівництво. Саме тому незалежний аудит є необхідним для будівельних організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади проведення аудиту підприємств досліджувались, зокрема, такими науковцями, як Я.А. Гончарук, Г.М. Давидов. Питання методичних підходів аудиту в будівельній галузі досліджували М.М. Мельник, П.О. Куцик, О.В. Харламова.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Процеси у будівництві мають більш динамічний характер, ніж в інших сферах виробництва, а проводячи аудит з використанням даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності, в основному отримуються результати у

статисті. У такій ситуації подальшого розвитку потребують питання, пов'язані з адаптацією методики проведення аудиту до галузевих особливостей будівельних підприємств, формування підходів до оцінки фінансових та не фінансових показників діяльності, а також виявлення можливих ризиків з метою їх уникнення або мінімізації.

Метою статті є аналіз методичних підходів до проведення аудиту будівельних підприємств із врахуванням особливостей галузі.

Виклад основного матеріалу. Будівельні підприємства в сучасний період функціонують у будь-яких формах власності (приватній, комунальній, державній, колективній) та мають різні організаційно-правові форми.

Для будівельних підприємств, що мають організаційно-правову форму господарських товариств, чинним законодавством встановлено вимоги щодо обов'язковості проведення аудиторської перевірки.

План і програма аудиту визначають характер, тимчасові рамки і об'єм запланованих аудиторських процедур, необхідних для проведення обов'язкового аудиту [1, с. 12–14]. Проте аудитор може самостійно вилучити питання, які є несуттєвими для підприємства, що перевіряється, а також має право включити додаткові питання, які,